

Основна школа „Светислав Голубовић-Митраљета“

Школско такмичење „Читам, па шта“

Литература: „Мач кнеза Стефана“-Драган Лакићевић

Ученик: Кристина Станкић IV4

Батајница, фебруар 2024.

Писац ове књиге одрастао је уз народне приче, а звук гусала усадио му се у срце и душу. Тако је добио инспирацију да напише и ову.

Зидина турске куле зарасла у високу траву, чува причу о Турцима који су владали вековима у нашим крајевима. Један од таквих био је и Осман-ага. Уносио је страх међу народ, а особа која га се није бојала био је Бели. Све је тај храбри тајанствени човек пратио и знао, па и одлазак Турака са Осман-агом према манастиру. Пре него што су манастир запалили и опљачкали, Турци су отворили камени ковчег са моштима кнеза Стефана. Из њега је бљеснуо чудесни мач украшен драгим камењем, са појасом од златних плочица. Морали су за тренутак затворити ковчег, јер их је забљеснула јака светлост. Затим је Осман-ага наредио да се поново отвори и од тог момента, мач је био у његовим рукама. Бели је тада помогао калуђерима да се ватра угаси. Знао је он добро да се освети ономе ко му учини нажао. О њему ништа није могао да сазна ни сеоски шпијун-доушник, звани Љуба Губа. Увек је помагао немоћнима и онима који су у опасности. Зато што је Бели увек био опрезан, једног дана је видео Турке како су се сакрили да нападну Загорку, сеоску удовицу. Када их је она угледала, почела је да бежи, али су је сустигли. Тукли су је сабљама док није остала непомична да лежи. Сутрадан кад је Бели дошао по њу, на том месту је није било. Загоркин син који је имао необично име Миоша, остао је сам да живи у колиби на брду. Када је једнога дана дечак дошао у одаје код Осман-аге, угледао је на зиду сјајем окован мач.

У то време Турци почели да отимају српске земље, у планине су бежали људи да би им се супротстављали. Међу првима је отишао човек кога је народ назвао Зеко. Све тајне поред Белог је знао и дечак који се звао Добрија. Увек је помагао Миоши, када му је требала нека помоћ. Често је маштао о мачу, када би га имао, ничега се не би плашио, па чак ни Псоглаве. Није ни слутио да ће он бити тај који ће успети да отме мач од Осман-аге.

Док су се одмарали у хладу велике трешње, Миоша и Добрија су често причали о свему, а највише о прелепом мачу. Добрија му је рекао да је то мач који има чудну моћ и да је то краљевски мач. О томе су увек тихо причали, али да се та прича никада не заборави. Тајну о мачу први пут је Добрији испричао отац Вукашин. Највећа загонетка Осман-аги је био дечак Миоша. Једног дана лукави Турчин је позвао дечака да му помогне, а и да га учитељ научи читању и другим вештинама. Пристао је Миоша да долази сваки дан у кулу и да учи само да би био у близини чудотворног мача, где је упознао девојчицу по имену Мерима. Стално је размишљао зашто је Турчин дарезљив према њој и да се ту крије нека тајна. У данима учења и седења под хладом јоргована, Миоша је сковао план како да украде мач кад ага не буде у одајама и да му у томе помогне Мерима у коју је стекао поверење.

Када су Турци отишли да траже Псоглаву, која се појавила изненада, а Осман-ага је остао да надгледа радове око зидина куле. Мач је бачен у поток, али Миоша није успео да побегне, ухватили су га, везали и бацили у тамницу. Мерима је сва у бунилу и уплашена лежала на кревету, размишљајући докле је вода однела стари мач кнеза Стефана. Дуго је

Добрија чекао да вода донесе мач и само што га је ставио око врата, тог тренутка се појавио сеоски шпијун Љуба Губа. Није дуго трајало, однекуд се појавио Бели који је ослободио Добрију и рекао му да бежи са мачем. Тада је тихо рекао: „Боже, помози да овај мач дође у руке ономе коме припада! Да га не пашу Турци и шпијуни.“ Тог тренутка је угледао хајдука Перишу како носи необично тело на раменима. Рекао је да су убили Псоглаву када је ослобађала Миошу из тамнице. Схватио је да мора да пожури како би стигао у поноћ до јаме Бабљаче код хајдука. Није имао времена ни да тугује иако су му Турци спалили оца, само је мислио да стигне до циља. Мериму је одједном нека сила одвукла ка излазу из куле, одакле се изненада појавио Миоша, бежали су заједно далеко од учитеља и Осман-аге. Високо у брдима затекли су Вида, чудотворца и травара. Сачекавши тело Псоглаве, продужили су даље хајдук Периша, Добрија са мачем и однекуд се појавио као и увек Бели. Успут су се договарали шта ће са телом Псоглаве. Скинули су јој псећу главу и тада су препознали да је то Загорка, Миошина мајка која је прерушена у Псоглаву. Високо у брдима на Бабљачи су чекали Мерима и Миоша. Дечак се јако обрадовао када је угледао мач. Добрија му га је обесио око врата и ток тренутка је сазнао ко га је спасио, да је то била његова мајка која се прерушила у Псоглаву, да су је Турци притом убили и да су је они сахранили. Тада је Бели обесио рог Добрији и рекао му да је то ратнички рог и да је он сада нови Зеко. Неко други, млад и способан, мора постати нови Зеко. Дечаци су сазнали зашто легенда о Зеки толико дуго траје. Она траје колико и ова планина, као и њен врх Зекова глава.

Пре него што је Осман-ага кренуо у потрагу за мачем, Миошом и Меримом, пристигао је аги са војском и син Асан. Тада је сазнао од Љубе Губе и ко је Зека, што га је још више разбеснело. Када су Турци кренули у потрагу, изненада су почеле да падају велике стене које су обарале војнике на коњима. Звук гусала додатно је уплашио Турке. Схватио је да гори кула. Знао је да је то учинио Бели. Однекуд су искочили ускоци, око педесетак ратника и пред њима поп Драговић са крстом у руци. Од тог призора аги се завртело у глави. Појавио се ратник на белом коњу који је у руци држао мач. Коњ као да је летео, а мач је светлео. То је био мач Кнеза Стефана, а јахач на белом коњу дечак Миоша, одједном порастао, одевен у вучије рухо. Хајдуци су успели да заробе Турке и Асана. Када су их тако везане довели близу куле која је још горела, ага се изненадио када је угледао човека кога је убо копљем у леђа. Упитао га је ко је он.

Добрија му је одговорио да је он Бели Зеко и да су му синоћ запалили кућу. Рањени ага је једва подигао главу са носила и тада је на Добријиним грудима угледао рог. Од јачине његовог звука ага би се увек уплашио. Нико није препознао Добрију, сви су мислили да се то Бели подмладио, јер је пио воде са чудотворног извора на Зековој Глави. У сумрак су хајдуци сахранили старог Зеку, Вукашина (Добријиног оца) кога су Турци спалили и погинуле хајдуке. Пред мрак хајдуци су отишли уз планину. Миоша, храбро сироче, обучен у вучије рухо извадио је мач Кнеза Стефана, подигао га високо, и тада је покретом направио крст. Од тог сјаја засјала је ноћ.

Тај сјај и данас сија над српским народом и чува га. Крст који је носио око врата поп Драговић и даље нам даје снагу. Миоше, Добрије, Вукашини, Бели – треба да будемо сви ми. Наше мајке су све Загорке, храбре, пожртвоване, пуне љубави. Наши манастири и цркве светле кроз векове. Зарасле у траву и срушене Турске куле су опомена да оно што није твоје не треба да дираш и да ако чиниш зло, тако ће ти се и вратити.

Мерима и Миша уче и разговарају
под хладом јоргована

